

DE ZOON VAN GOD

Robbert Veen

DE ZOON VAN GOD

Uitleg van het evangelie naar Johannes

in preekschetsen

DEEL 2

Johannes 8:1 – 14:31

Jongboek.nl @ Robbert A. Veen – 2016

ISBN 9789 4631 8406 9

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotocopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur/uitgever.

INLEIDING

Dit is het tweede deel van mijn driedelige serie commentaren op het evangelie naar Johannes. Ik heb niet gepoogd een academisch commentaar te schrijven, maar wilde de gemeente van Christus dienstbaar zijn met een commentaar dat dit evangelie weergeeft zoals het door de schrijver bedoeld is, en vanuit het beginsel dat “elk Schriftwoord door God is ingeblazen”- 2 Tim. 3:16. Het evangelie naar Johannes is Gods Woord aan ons! En daarom mogen we het zo bestuderen dat de Persoon van Christus wordt voorgesteld aan ons verstand zowel als aan ons hart. Dat was dan ook mijn wens en gebed, dat de lezer dichterbij Jezus zou komen en in zijn en haar geloof zou worden verlicht en gesterkt.

Opnieuw zijn het op de achtergrond de commentaren van Herman Ridderbos, P.R. van Houwelingen en John MacArthur die mij hebben gevoed en geholpen hebben bij de uitwerking van dit commentaar.

De citaten in dit boek zijn alle genomen uit de Herziene Statenvertaling van de Stichting HSV, gepubliceerd in 2010. Deze tekst is in een eerste ruwe versie al eerder gepubliceerd en wel op www.veenpreken.wordpress.com.

Moge de Heere de lezing van dit evangelie en dit commentaar zegenen.

IJmuiden, 28 mei 2016

39 – De overspelige en de ijveraars

Joh. 8:1-11

We komen vandaag toe aan hoofdstuk 8. We vinden Jezus opnieuw in de tempel waar Hij onderwijs geeft aan "al het volk." En het is duidelijk dat de scene die zich nu voor onze ogen ontrolt opnieuw een poging is van de Farizeeën en schriftgeleerden om Jezus bij het volk in diskrediet te brengen.

In het vorige hoofdstuk zagen we de verwarring onder de menigte over Jezus, met al die verschillende opvattingen en oordelen over wie Hij werkelijk was. We zagen de aarzeling van de dienaars om Jezus te grijpen. En we zagen dat er op dat moment nog geen actie tegen Jezus werd ondernomen: "iedereen ging naar zijn huis." Jezus verblijft echter die nacht op de Olijfberg. Geheel anders dan de leiders van Israël die nu thuis gaan zitten morren over de ontwikkelingen van die dag, gaat Jezus opnieuw naar de tempel en vervolgt Zijn onderwijs.

Terwijl Hij dat onderwijs geeft, brengen de schriftgeleerden en de Farizeeën "een vrouw bij Hem die op overspel betrappt was." Ze brengen haar "in het midden" en onderbreken zo Zijn onderwijs. De vrouw staat tegenover het volk dat is gekomen om naar Jezus te luisteren. Alle ogen zijn op haar en op Jezus gericht. Zo staat ze hier heel alleen. Dat is op zich al opvallend. Als ze haar inderdaad op heterdaad hebben betrappt, waar is dan de man met wie ze dat overspel heeft bedreven? De wet was hier toch duidelijk over: "een man die met de vrouw van iemand anders overspel pleegt, die met de vrouw van zijn naaste overspel pleegt, moet zeker gedood worden, de overspeler en de overspeelster." Maar de Farizeeën hebben zo hun eigen manier gehad om met de wet om te gaan.

Heel precies weten we niet hoe in deze tijd de wet uit Leviticus 20 werd toegepast. Het is maar de vraag of de Romeinen hadden ingestemd met de uitvoering van een doodvonnis, dat ze als bezettende macht tot hun eigen privilege gemaakt hadden. Maar ook de Farizeeën zouden niet zonder meer voorstander van een doodvonnis geweest zijn. Het gezag van de rabbijnen reikte zover, dat er bepa-

lingen werden opgesteld, die het in de praktijk heel moeilijk maakten om deze wet uit te voeren.

Dat is op zich geen slechte zaak. Men kende bijvoorbeeld de bepaling, dat iemand alleen voor overspel mocht worden gestenigd als er tenminste twee getuigen waren van het overspel zelf, die onafhankelijk van elkaar hetzelfde getuigenis gaven. En dan was er ook nog de bepaling dat er voorafgaande aan het overspel een waarschuwing moest zijn gegeven. En het was tevens denkbaar dat de echtgenoot besloot om de zaak geheim te houden teneinde zijn overspelige vrouw weer in genade aan te nemen. Maar men heeft in het onderwijs van Jezus voortdurend gehoord dat Hij als de Zoon van God een hogere positie innam dan Mozes zelf. Hij legt de wet uit niet in naam van een leraar, maar in de Naam van Hem die Hem gezonden heeft. Het is onderricht, zoals Johannes zegt in vers 17 van het zevende hoofdstuk, het is onderricht dat *uit* God is. Jezus pretendeert dat Zijn verklaring van de woorden van God in het Oude Testament niet van Hem afkomstig is, maar van God zelf. Wat dus uiteindelijk in het geding is, is het gezag van de schriftgeleerden en Farizeeën.

De kwestie die door de schriftgeleerden en Farizeeën aan Jezus wordt voorgelegd is simpelweg dit. Deze vrouw is op heterdaad betrapt bij het plegen van overspel. Volgens de rechtlijnige toepassing van de wet uit Leviticus 20 zou deze vrouw moeten worden gestenigd. Zoals gebruikelijk lieten de rabbijnen de man buiten beschouwing. Het was met name de vrouw die de straf moest dragen voor het overspel. Misschien was dat niet de geleerde uitleg van de wet, maar dan toch blijkbaar de praktijk. Nu willen ze van Jezus horen of Hij Zijn eigen woorden van genade gestand doet, en bijvoorbeeld de opdracht geeft om de vrouw te laten gaan. Dat zou passend zijn voor de nadruk die Jezus legt op de vergeving. Dan konden de schriftgeleerden en Farizeeën met recht zeggen, dat Jezus de wet van Mozes gebroken had en om die reden alleen al de Messias niet kon zijn.

Stel echter dat Jezus de wet van Mozes overeind had gehouden, en opdracht had gegeven om de vrouw te stenigen? Wat voor indruk zou dat gemaakt hebben op het volk dat in de tempel bijeen was? Zou deze rechtlijnige toepassing van de wet – geheel volgens

de opvatting van de Farizeeën uitsluitend toegepast op de vrouw – niet in tegenspraak zijn met Jezus' verkondiging over de vergeving? Dan zou het volk een reden hebben om zich van Jezus te distantiëren.

Er is nog een derde mogelijkheid, en dat is dat Jezus zich inlaat met allerlei rabbijnse bepalingen over de toepasbaarheid van de doodstraf. Hij had bijvoorbeeld kunnen vragen of de getuigen eensluidend waren geweest, of had kunnen vragen of er wel een waarschuwing was gegeven voorafgaande aan de daad van overspel. Dan zou Jezus zich feitelijk gedragen hebben als een van de rabbijnen. Ook op die manier zouden de rabbijnen tevreden zijn geweest met het resultaat. De Farizeeën menen dus dat ze met deze vraag in ieder geval succes zullen hebben. Ofwel het volk keert zich van Jezus af door de harde toepassing van de wet – want Jezus gedraagt zich dan precies zoals de Farizeeën en laat de man buiten beschouwing – ofwel Jezus breekt de wet rechtstreeks, en dan hebben ze een reden om Hem aan te klagen. Jezus zou dus de houding van de schriftgeleerden tegenover de wet van Mozes hebben bevestigd of weerproken.

De vraag die hier aan Jezus wordt voorgelegd, is trouwens van groot belang. Het is een principiële vraag die wij regelmatig stellen. De principiële achtergrond van deze kwestie is immers de vraag, hoe wij het standpunt van de harde gerechtigheid in overeenstemming kunnen brengen met het standpunt van de vrijgevige genade. Hoe kan God een God van liefde zijn, en toch de zonden willen straffen? Zoals in het oude lied: "Rechtvaardigheid drong aan op straf, genade pleitte vrijgeleide. Hier trad Gods wijsheid tussenbeide, die ze allebei voldoening gaf." Op het kruis van Golgotha schittert Gods gerechtigheid in het oordeel over de zonde, maar ook straalt daar de genade, omdat God de straf voor de zonden als het ware op Zichzelf neemt. Hij gaat in onze plaats door de dood heen, die het onvermijdelijke loon van de zonde is. Opdat wij zouden leven.

Welk antwoord geeft Jezus nu op deze vraag? "Jezus bukte en schreef met de vinger in de aarde." Wat heeft Hij daar geschreven? Daar zijn allerlei speculaties over geweest. Niemand weet het natuurlijk. Er zijn allerlei gissingen, de ene nog slimmer dan de andere.

Misschien heeft Hij daar de tekst van Leviticus 20 geschreven, waarin zowel de man als de vrouw de doodstraf ontvangen voor hun overspel. En misschien schrijft Hij dat in het zand, om daarmee aan te duiden dat de wet hier niet in steen gegrift is – dus niet als harde gerechtigheid moet worden toegepast – maar dat de wet moet worden gezien als iets bewegelijks, als iets veranderlijks waar de vrijheid van de genade nog een rol bij moet spelen.

Er is nog een mogelijkheid. Stel nu eens dat de wettige echtgenote van deze vrouw enkele jaren al vermist was. Dat zou dan ook de reden kunnen zijn dat ze de man buitenspel hadden gelaten, die wist vermoedelijk alleen maar dat de vrouw een weduwe was. Er was een rabbijnse bepaling dat een vrouw voor een joodse rechtbank kon aanvragen dat het huwelijk werd ontbonden als er een gerechtvaardigd vermoeden was dat de echtgenoot was overleden. Als de vrouw daar nu echter geen bewijs van kon overleggen? Als het lijk van haar man nooit gevonden was, of er geen getuigen van zijn dood waren geweest, wat dan? Dat kon makkelijk gebeuren: vermist op zee, of als slaaf meegenomen naar Rome. Dan zou de rechtbank in feite het de vrouw onmogelijk hebben gemaakt om te hertrouwen, op grond van een formele regel van de wet. Die bovendien door de rabbijnen zelf was opgesteld. Heeft Jezus met zijn vinger in het zand geschreven, om aan te duiden dat niet zozeer de wet van Mozes, maar de rabbijnse regelgeving rond om die wet net zo vluchtig was als het zand in vergelijking met de harde steen van de 10 geboden? Ook dat is mogelijk. Maar het eenvoudige antwoord is, dat Jezus helemaal niks opschrijft in het zand, maar gewoon met zijn vingers een schrijvende beweging heeft gemaakt. De Farizeeën en schriftgeleerden staan daar met hun verhitte gezichten en harde stem hun vraag aan Hem op te dringen. U dan? Wat zegt u dan? Zo lezen we ook in vers zeven: "En toen zij Hem dit bléven vragen." Jezus laat heel deze commotie met dit gebaar tot bedaren komen.

En als ze dan eenmaal tot bedaren zijn gekomen, dan geeft Jezus antwoord, Hij geeft het enige goede en volmaakte antwoord. "Wie van u zonder zonde is, laat hij als eerste een steen op haar werpen." En nadat Hij dit gezegd had, schreef Hij opnieuw in het zand. Hij laat het overduidelijk aan henzelf over. En daarmee verandert Hij het

hele perspectief waarin je deze kwestie moet bekijken. Het is helemaal de vraag niet hoe het standpunt van de harde gerechtigheid, zoals verwoord in de wet van Mozes, in harmonie kan worden gebracht met de verkondiging van Gods genade. Dat is Gods wijsheid op het kruis van Golgotha. Daarover gaan de Farizeeën niet. De kern van de kwestie volgens Jezus is, dat niemand van hun het recht heeft om over deze overspelige vrouw te oordelen. Jezus heeft Zelf de Samaritaanse vrouw niet veroordeeld, ondanks het feit dat zij vermoedelijk een overspelige was. Zo bleek uit Johannes 4. Maar bovendien, de Farizeeën en schriftgeleerden die hier voor Hem staan, zijn dezelfde mensen over wie Hij in hoofdstuk 5 oordeelde, dat zij de liefde van God niet in zichzelf hadden. (Vers 42.) Dit zijn de mensen van wie Jezus had gezegd, dat Mozes hen zou aanklagen bij de Vader. (Vers 45.) Maar zij zochten alleen de eer van elkaar. Als deze mensen werkelijk geloofden in de wet van Mozes om op grond daarvan deze vrouw te doen stenigen, dan hadden zij op grond van diezelfde wet van Mozes ook Jezus als de Zoon van God moeten aanvaarden. Nu zij dat niet doen blijkt daaruit, dat zij zelf de wet van Mozes niet houden. Alleen Jezus heeft het recht om te oordelen, maar Hij is niet gekomen om te oordelen, maar Hij is gekomen "opdat de wereld door Hem behouden zou worden." (Joh. 3:17)

Deze mensen kennen elkaar van haver tot gort. Nu Jezus heeft gezegd dat degene die zonder zonde is de eerste steen mag werpen, durft niemand meer. Waarom niet? Iedereen die een steen ter hand zou nemen zou daarmee pretenderen zonder zonde te zijn. Zou daarmee overduidelijk een huichelaar zijn geworden in de ogen van zijn kameraden die hem zo goed kennen. Ze gaan dus weg, de een na de ander, te beginnen bij de oudsten die als geen ander hun eigen zonden moesten kennen. Uiteindelijk is alleen Jezus nog daar, met de vrouw die zij in het midden hebben gebracht. Het is niet duidelijk of er ook nog andere toehoorders zijn overgebleven. Maar van de Farizeeën en schriftgeleerden is er niet één meer aanwezig.

De vrouw blijft staan. Dat is ook wel heel bijzonder. Waarom blijven staan? Wacht ze af wat Jezus zelf gaat doen? Voelt ze aan dat Jezus de enige is, die zonder zonde is en haar dus kan veroordelen? Maar Jezus geeft de vrouw het antwoord waarop ze hoopt. Ook Je-

zus veroordeelt haar niet. De anderen gingen weg, omdat zij niet zonder zonde waren. Maar Jezus laat haar gaan, en veroordeelt haar niet, omdat Hij wist dat Hij haar zonden zou dragen op het kruis van Golgotha.

Jezus Christus was bereid om te sterven voor haar overspel, voor het bedrog en de hypocrisie van de Farizeeën, voor elke ongoddelijke gedachte en daad, en voor elke zonde die iemand ooit gedaan heeft of zou doen. Hier is Jezus werkelijk het Lam van God, dat de zonden van de wereld draagt.

40 – Jezus, het Licht van de wereld

Joh. 8:12

Op de laatste dag van het Loofhuttenfeest (Soekot) stond Jezus in de tempel en riep: "Als iemand dorst heeft, laat hij tot Mij komen en drinken." Jezus gebruikt deze woorden om te verwijzen naar de waterceremonie. Elke dag werd op het feest door een priester water gehaald uit de bron van Siloam en dat water werd voor het altaar in de voorhof uitgestort. Het feest duurde zeven dagen en de eerste en de laatste dag was een "jom tov", een feestdag, wat betekende dat een deel van de arbeid die op sjabbat verboden was, ook op die dagen verboden was. (Gij zult geen slavenarbeid verrichten...)

Tussen haakjes, op de "feestdag" van het Loofhuttenfeest en op de achtste dag (=Sjemini atsèrèt) en wanneer het feest op een sabbat viel, werd de waterceremonie niet uitgevoerd, alleen op de tussenliggende "gewone dagen". Na het feest, de achtste dag dus, was er het feest van Sjemini atsèrèt, ("achtste dag van samenkost", opgedragen in Numeri 29:35) die ook als een feestdag gevierd werd. Op die dag werd een speciaal gebed voor de regen uitgesproken, wat bijdraagt aan de context van Jezus' verkondiging over Zichzelf. In Israël werd ook op diezelfde dag het feest van Simcha Thora - de vreugde der Wet - gevierd. De vreugde dus over de openbaring van God op de Sināi en het geven van de Thora aan het volk Israël. Ook dat is een aanknopingspunt voor de verkondiging van Jezus. Hij is de ware Thora, - het vleesgeworden Woord van God - de ware Gever van regen, het Levende water. Ook Hij, dit levende water, zou op het altaar worden "uitgestort" toen Hij Zijn leven gaf op het kruis. Jezus heeft dit gezegd op die laatste dag, zoals we eerder hebben gezien.

Nu is het zeer onwaarschijnlijk dat juist op die dag zou gebeuren wat we gelezen hebben in het verhaal van de overspelige vrouw, vandaar dat de tekst ons vertelt dat dit gebeurde ná het feest, wanneer de pelgrims dus weer onderweg waren naar huis. Maar dat is zeer onwaarschijnlijk gezien het feit dat Jezus in 8:12 juist spreekt over Zichzelf als het "Licht van de wereld", wat een duide-

lijke connectie heeft met een van de rituelen op het Loofhuttenfeest zoals we hierna nog zullen zien. We hebben dus een probleem met de plaats van het verhaal van de overspelige vrouw. Vanaf vers 44 in hoofdstuk 7 horen we over de verdeeldheid van de menigte, het gesprek tussen de Farizeeën en de dienaars, en ten slotte over Nicodemus. Die passage sluit mooi aan bij het gedeelte van vandaag waar we Jezus opnieuw over Zichzelf een getuigenis horen uitspreken dat zo goed past bij het Loofhuttenfeest. Vandaar dat we over de status van het verhaal van de overspelige vrouw, een gedeelte dus dat niet goed aansluit bij de tekst van hoofdstuk 7 en het gesprek over het Licht van de wereld tot ná het Loofhuttenfeest verplaatst, eerst iets moeten zeggen.

In de oudste handschriften van het Nieuwe Testament ontbreken de woorden die we de vorige keer hebben gelezen en uitgelegd. Hoofdstuk 7:53 - 8:11 is vermoedelijk een mondelinge overlevering die uiteindelijk pas in de 12e eeuw een deel werd van de Bijbelse tekst. Het is een prachtig verhaal, maar het onderbreekt de gedachtegang van de evangelist Johannes, vandaar dat het in sommige handschriften van de bijbel niet op deze plaats, maar in het evangelie van Lucas werd opgenomen. We weten niet hoe oud het verhaal is, maar we weten wel dat de kerk van de eerste eeuwen het niet kende als een deel van de Bijbelse tekst. Er zijn ook geen commentaren van de kerkvaders bekend op deze tekst. Maar traditioneel wordt het nog steeds in de kerk gelezen en het maakt op ons grote indruk. Er staat ook niets in wat in strijd is met andere delen van de bijbel. Daarom heb ik het in mijn commentaar toch willen opnemen.

We moeten echter wel begrijpen, dat met het 12e vers van ons hoofdstuk het vervolg wordt geschetst van het onderwijs van Jezus op die laatste dag van het Loofhuttenfeest. De tekst over de overspelige vrouw spreekt over een *volgende* dag van onderwijs, dus de dag na het Loofhuttenfeest, en dus ook ná Sjemini Atsèrèt. Maar wat Johannes ons eigenlijk wilde vertellen is, dat na de heftige discussie tussen de Farizeeën en Nicodemus, Jezus nu opnieuw het woord neemt, en dat de Farizeeën nu naar de tempel zijn toe gekomen om Hem te confronteren. Dat is dus op dezelfde dag, de laatste, de grote dag van het feest.

In hoofdstuk 7 en 8 lezen we over de stijgende vijandschap van de Farizeeën tegen Jezus. En de uitspraak die Jezus doet in het 12e vers van ons hoofdstuk, brengt deze vijandschap opnieuw aan het licht. Letterlijk! Juist wanneer Jezus zegt dat Hij het Licht der wereld is, wordt in dat licht openbaar wie de Farizeeën zijn. Dat 12e vers is de tekst die in sommige gemeenten wordt uitgesproken bij het aansteken van de kaars aan het begin van de dienst. Zo maken we duidelijk wat we met dit aansteken van de kaars bedoelen: de kaars en het kaarsvlammetje hebben geen betekenis op zichzelf. De kaars is bedoeld om ons te herinneren aan het feit dat Jezus Christus het ware licht van de wereld is. Het gehele vers luidt: "Ik ben het Licht der wereld; wie Mij volgt, zal beslist niet in de duisternis wandelen, maar zal het licht van het leven hebben." We spreken daarmee uit dat we alleen in Zijn licht onze eredienst willen houden.

Deze uitspraak van Jezus is een van de zeven Ik ben – uitspraken in het evangelie. Jezus zegt van Zichzelf dat Hij het ware Brood is in hoofdstuk 6. Dat Hij de Deur is van de schaapskooi en dat Hij de Herder is van de schapen in hoofdstuk 10. Hij noemt zichzelf de Opstanding in hoofdstuk 11, en de Weg, de Waarheid en het Leven in hoofdstuk 14, en dan tenslotte nog in hoofdstuk 15 noemt Hij zichzelf de Wijnstok. En dan hier in hoofdstuk 8 noemt Hij zichzelf het Licht der wereld. Nu is het van groot belang om steeds naar de context te kijken van deze uitspraak. We hebben al gezien in hoofdstuk 7 dat Jezus het ritueel van de laatste dag van het feest – als de priester geen water meer draagt naar het altaar – onderbreekt met Zijn uitspraak over het levende water. Hij heeft heel nauwkeurig het moment uitgekozen om deze uitspraak te doen. Ook wanneer Hij Zichzelf als het Licht der wereld aanduidt, is de plaats en/of het ogenblik van groot belang. Nu weten we van vers 20 dat Jezus onderwijs gaf in de tempel, net zoals in het vorige hoofdstuk in vers 28. Maar nu lezen we: "Deze woorden sprak Jezus bij de schatkist, terwijl Hij onderwijs gaf in de tempel." (8:20) Wat betekent dat, "bij de schatkist?"

Een van de dingen die mensen deden als ze naar de tempel gingen, was een donatie geven voor de tempeldienst. En een van de ruimten in de voorhof van de tempel was uitsluitend bedoeld voor de ontvangst van deze donaties, en die werd de "voorhof van de

vrouwen" genoemd. Alleen joden – mannen én vrouwen – hadden hier toegang, anders dus dan bij de voorhof van de heidenen waar iedereen toegang had. En joodse vrouwen konden alleen maar in deze ruimte binnentreden. Er waren 13 bakken tegen de muur geplaatst, in de vorm van een trompet, wijd van boven en dan nauwer naar beneden, waarin mensen geld konden storten. De eerste twee waren bestemd voor de tempelbelasting die iedereen moest betalen - een halve sjekel per jaar per hoofd van de bevolking. In de derde en de vierde bak moesten de vrouwen hun geld storten, om twee duiven te kunnen kopen als offer voor de on-reinheid na het baren van een kind. In de vijfde werd geld gestort om het hout te kopen waarmee het offer kon worden gebracht. In de zesde werd geld gestort voor de wierook die gebruikt werd bij het offer. In de zevende werd geld gestort voor het onderhoud van de gouden voorwerpen van de tempel, dus om de mensen te kunnen betalen die zorgden voor de reiniging van al deze voorwerpen. De overige bakken waren bestemd voor de tempel als geheel, zonder specifiek doel. Jezus heeft dus in deze ruimte op de grond gezeten toen Hij sprak over het Licht van de wereld. Hier hebben op deze dag ongetwijfeld de meeste mensen gestaan.

En juist daar zegt Jezus dat Hij het Licht van de wereld is. De Fari-zeëën hebben onmiddellijk begrepen wat Hij daarmee in feite heeft gezegd. Een rabbijn had kunnen zeggen dat hij een licht was. Dat zijn onderwijs iets van het licht van God zelf kon doorgeven. Maar Jezus zegt hier dat Hij het unieke en enige Licht van de wereld is. Dat is een Messiaanse claim. Iedereen kende de profetie van Jesaja, die over de ware Knecht van de Heer dit zei: "Ik zal U beschermen en Ik zal U stellen tot een verbond voor het volk, tot een licht voor de heidenvolken." (Jes. 42:6) Ze wisten dat de Messias zou komen tot een "volk dat in duisternis wandelt", dat dan een "groot licht" zou zien. En ze wisten ook dat de Heere God Zelf de bron van alle licht was, zoals Jesaja het weergaf in hoofdstuk 45: "Ik ben de Heere, en niemand anders. Ik formeer het licht en schep de duisternis." (Jes. 45:6b, 7) De Messias zou immers de volmaakte vertegenwoordiger van God op aarde zijn, en delen in Zijn macht en eigenschappen. Daarom kon Maleachi over de Messias zeggen dat de Heere naar Zijn tempel zou komen, en vervolgens dat de Engel

van het verbond zou komen. De komst van deze Engel, van deze volmaakte Boodschapper, is hetzelfde als de komst van God Zelf. (Mal. 3:1) En ze wisten hoe God tot Zijn Knecht gesproken had: "Ik heb U ook gegeven tot een Licht voor de heidenvolken, om Mijn heil te zijn tot aan het einde der aarde." (Jes. 49:6) Als Jezus waarachtig het Licht van de wereld is, dan is Hij dus de Knecht van de Heere, de Messias. Maar Johannes heeft ook al gezegd in de proloog dat "het licht in de duisternis schijnt", maar de duisternis heeft het niet begrepen of gegrepen. Het evangelie heeft ons al gezegd dat Jezus het "waarachtige licht" was, "dat in de wereld komt en ieder mens verlicht." Johannes heeft ons al gezegd, dat "het licht in de wereld gekomen is, en de mensen hebben de duisternis liefgehad, meer dan het licht." (3:19) We weten dus al dat de verschijning van het Licht voor het volk dat in duisternis wandelt niet heeft geleid tot de erkenning van het Licht.

Jezus Christus is dit waarachtige licht. Zijn licht van de waarheid verdrijft de duisternis van de leugen. Zijn licht van het leven verdrijft de duisternis van de dood. Zijn licht van de heiligheid verdrijft de duisternis van de onreinheid. Zijn licht van blijdschap verdrijft de duisternis van verdriet en angst. De duisternis is er niet tegen bestand. Dat is wat dit prachtige beeld ook steeds wil zeggen. De duisternis kan het licht niet overwinnen. Het moet wijken voor het licht. Alleen wanneer mensen de duisternis meer liefhebben dan het licht, kunnen ze zich voor dat licht blind houden. En dat is een ernstige zaak. Wie zich afkeren van dit licht, keren zich af van de Heere God zelf. Jezus zegt hier niet alleen dat Hij een licht is dat uiteindelijk teruggaat op de bron van het licht in God zelf. Als Hij het Licht der wereld, is Hij God Zelf. Zo lezen we in Psalm 27:1, "De Heere is mijn licht en mijn heil, voor wie zou ik vrezen? De Heere is mijn levenskracht, voor wie zou ik angst hebben?" God is het licht en het leven en Johannes zegt in de proloog dat Jezus dit licht en dit leven is. Hij is God Zelf, het vleesgeworden Woord.

Waarom zegt Jezus dit nu in de voorhof van de vrouwen, bij de schatkist? Het is in de voorhof van de vrouwen dat vanaf de eerste nacht van het Loofhuttenfeest een groot aantal lichten werd ontstoken. Die lichten brandden dan de gehele nacht door. Dat werd de "verlichting van de tempel" genoemd. Hoe wist het volk

Israël in de woestijn hoe ze 's nachts moesten reizen? Hun weg werd verlicht door een kolom van vuur die voor hen uitging, zoals ze overdag werden geleid door een rookkolom. Vandaar het aansteken van deze lichten op het feest, dat werd gevierd als een gedachtenis aan deze reis door de woestijn. Wat zegt Jezus dus in vers 12 van ons hoofdstuk? Wie Hem volgt als het ware Licht, zoals het volk Israël het licht van de vuurkolom heeft gevolgd in de woestijn, in de duisternis van de nacht, die heeft het licht van het leven. Die overleeft de reis door de woestijn van de schaduw van de dood. De bevrijding van het volk in de woestijnreis, wordt mogelijk hier en nu, wanneer het volk Jezus volgt als de vuurkolom, als de "Engel" die voor hen uitging, zoals Exodus 23 het noemt: "Zie, Ik zend een Engel voor u uit om over u te waken op de weg en u te brengen naar de plaats die Ik gereedgemaakt heb." (Ex. 23:20) Jezus zegt hiermee dat Hij het Licht en het Leven is, de Messias die God Zelf is in Zijn eigenschappen en Macht. Dat Hij het is, die het volk uit de duisternis zou bevrijden in een nieuwe reis door de woestijn - nu in geestelijke zin - naar het beloofde land van Gods Koninkrijk.

41 – Een dubbel getuigenis

Joh. 8:12-20

Jezus zegt niet alleen dat Hij het Licht der wereld is, maar Hij doet ook een oproep om in Hem te geloven. Wie Hem volgt, zal het licht van het leven hebben. Dat is een oproep tot discipelschap. Zo heeft Jezus Zijn discipelen geroepen, met de woorden: Volg Mij! Het joodse volk had in de woestijn de vuurkolom en de rookwolk gevolgd en ze waren aangekomen in het beloofde land. Jezus weet de weg en is in eigen persoon de Weg. Wie Hem volgt gaat op de weg van het eeuwige leven: dat is een weg die wordt bepaald door de kennis van God en een weg die naar God toe leidt.

Tot die weg en die kennis worden mensen opgeroepen. Het woord "volg Mij" is een gebod zoals een legeraanvoerder het kan zeggen tegen zijn soldaten of zoals een meester kan zeggen tegen een slaaf. Het wordt gezegd door een leraar tegen zijn leerlingen. Het is een woord met volstrekt gezag. En het enige passende antwoord is dan ook dat je ofwel Hem volgt ofwel Hem nadrukkelijk weigert te volgen. Het is zo'n sterke uitdrukking dat er geen grijsgebied bestaat. Alle halfslachtigheid wordt uitgesloten. Je kunt Jezus niet een beetje volgen, Zijn licht een beetje laten schijnen over je eigen leven. Je volgt Hem of je volgt Hem niet. Het is gehoorzaamheid of ongehoorzaamheid, geloof of ongeloof, maar daar zit niets tussen in. En alle toehoorders moeten dit goed begrepen hebben. Jezus zegt dat Hij de Messias is, en meer dan dat, dat Hij de Heere God zelf is. Want Jezus zegt is heel duidelijk en niet geheimzinnig. Vandaar de reactie van ongeloof - onwillige verwerping - die nu volgt.

De aanval op Jezus is gebaseerd op de Bijbelse wetgeving. Jezus houdt zich niet aan de regels. Hij legt een getuigenis af over zichzelf, en staat daar alleen in. "U getuigt van Uzelf, Uw getuigenis is (dus) niet waar." (Vers 13) Iedereen kan zeggen wat Jezus hier zegt. Iedereen kan dat beweren. Maar elke bewering heeft ondersteuning nodig in de vorm van een getuigenis. De evangelist Johannes weet dat zelf ook heel goed. Het principe wordt niet bestreden. Deze kwestie zijn we ook al eerder tegengekomen. In het vijfde

hoofdstuk hebben we gelezen dat Jezus zegt: "als Ik van Mijzelf getuig, is Mijn getuigenis niet waar. Er is een Ander Die van Mij getuigt, en Ik weet dat het getuigenis dat Hij van Mij getuigt waar is." (5:31, 32)

In dat hoofdstuk verwijst Jezus ook naar het getuigenis van Johannes de Doper maar zegt er meteen bij dat Hij Zijn claim niet wil baseren op het getuigenis van een mens. Zo lezen we in de verzen 33 en 34 van dat hoofdstuk, dat Jezus alleen het getuigenis van Johannes de Doper noemt "opdat u behouden wordt." Van meet af aan wil Jezus dat alleen het getuigenis van de Vader gehoord wordt. Het is de Vader, die Hem gezonden heeft, die zelf van Hem getuigd heeft. Het zijn de Schriften – door Jezus zonder reserve als het Woord van God gezien – die van Hem getuigen.

Vers 14 tot en met vers 18 geven nu het uitgebreide antwoord van Jezus op deze aanval van de Farizeeën. "Hoewel Ik van Mijzelf getuig, is Mijn getuigenis waar." Hoezo is het waar, als er geen bewijs voor die waarheid in een getuigenis kan worden gevonden? In zekere zin ligt al meteen hier een ontmaskering van de aanval van de Farizeeën. De Farizeeën hebben toch de woorden van Jezus gehoord? Die woorden zijn geen voorstel om de waarheid op een bepaalde wijze te benaderen, Jezus spreekt niet als een filosoof. De woorden van Jezus zijn geen voorstel om de woorden van de bijbel op een bepaalde manier te interpreteren, Jezus spreekt niet als theoloog.

In het zevende hoofdstuk is er een controverse over het onderwijs van Jezus. Daar zegt Jezus: "Als iemand de wil heeft om Zijn (Gods) wil te doen, zal hij van dit onderricht weten (dus onmiddellijk inzien) of het uit God is, of dat" Jezus alleen maar vanuit zijn eigen menselijke ervaringen en perspectief spreekt. Het Woord van God is openbaring, de woorden van Jezus zijn openbaring. Het zijn woorden die onmiddellijk door het hart en het innerlijk van de mens kunnen worden aanvaard, wanneer de bereidheid aanwezig is om de wil van God te zoeken. Wie die bereidheid niet heeft, vraagt net als de Farizeeën, eventueel op grond van een of ander beginsel, om bewijs, na bewijs, na bewijs. Het getuigenis van Jezus alleen is niet voldoende? Maar Hij is het vleesgeworden Woord! Alles wat Hij

spreekt heeft Hij van God de Vader gehoord en alles wat Hij doet, heeft Hij de Vader zien doen.

Daarom is het antwoord van Jezus in vers 14 de soevereine bevestiging van Zijn status. Waarom is het getuigenis van Jezus over Zichzelf waar? Waarom gaat het beginsel dat voor elke bewering een ondersteunend getuigenis nodig is hier niet op? Omdat Jezus niet gokt, vermoedens uit, vanuit zijn verstand redeneert of oordeelt, maar kan zeggen "Ik weet (onmiddellijk en met volmaakt inzicht) waar Ik vandaan gekomen ben en waar Ik heenga." Een dergelijke bewering kun je niet opnemen in een wijsgerige of theologische discussie. De beslissing over de waarheid van een dergelijke uitspraak ligt niet in het verstand of in de gevoelens, maar in de wil waarmee iemand zich buigt voor de openbaring van God Zelf. Het is precies dezelfde manier waarop in het Oude Testament de woorden van Mozes moeten zijn aanvaard als het Woord van God. En zo is het gegaan met de woorden van alle profeten. God heeft gesproken! Daarop volgt geen discussie, maar ofwel volkomen aanvaarding of opzettelijke verwerping.

Jezus spreekt vervolgens een waarheid die hen tot nadenken had moeten stemmen. "Maar u weet niet waar Ik vandaan kom en waar Ik heenga." De Farizeeën oordelen over Hem zonder Hem te kennen. Ze weten niets van Zijn wondertekenen, van Zijn zending in de wereld, zelfs niet van zijn geboorte in Bethlehem. Toch oordelen ze over Hem. Waarom weten ze dat alles niet? Ze hadden makkelijk in de archieven van de tempel kunnen nakijken, dat Jezus in Bethlehem geboren was. En dat Zijn claim op de Messiaanse titel dus niet zonder grond was. Ze hadden kunnen navragen bij al die mensen die Jezus hadden meegemaakt in Galilea. Maar ongeloof is altijd een kwestie van onwil. En ongeloof leidt altijd tot onwetendheid. Ongeloof zal altijd om bewijs vragen en vervolgens om bewijzen van de bewijzen enzovoorts. Maar het bewijs ligt rechtstreeks in de woorden van Jezus Zelf; en een hart dat erop gericht is om de wil van God te doen zal dat ook onmiddellijk kunnen inzien. Maar zolang mensen zijn gericht op hun eigen status of eer, of de duisternis meer liefhebben dan het licht omdat we werken boos zijn, of onverschillig zijn tegenover het eeuwige leven omdat ze zich uitsluitend richten op het leven van hier en nu, kunnen ze dit getuigenis van

Jezus niet aanvaarden. In vers 15 zegt Jezus daarom: "U oordeelt naar het vlees." Vrij vertaald: je kijkt alleen maar naar de buitenkant, je kijkt met je gevoel of met je verstand, de waarheid die je zoekt moet aangenaam zijn voor je oren en je een goed gevoel over jezelf geven. De waarheid die je zou kunnen aanvaarden moet passen bij de overtuiging die je al had. Maar de waarheid van Jezus is niet aangenaam voor het gevoel – want ieder die kwaad doet, haat het licht. En de waarheid van Jezus past niet bij onze verstandelijke overwegingen - want Hij is de waarheid in eigen persoon. De Fari-zeëën oordelen naar het vlees, en verwerpen daarom het getuigenis van Jezus over Zichzelf.

In het tweede deel van vers 15 zegt Jezus dat Hij niet op die manier oordeelt. Hij oordeelt niet naar het vlees. "Ik oordeel niemand. En als Ik al oordeel, Mijn oordeel is waar." En Jezus zal zeker oordelen. De Vader heeft Jezus de macht gegeven "om oordeel te vellen, omdat Hij de Zoon des mensen is." (5:27) Maar dat oordeel is volledig in harmonie met het oordeel van de Vader. "Mijn oordeel is rechtvaardig, want Ik zoek niet Mijn wil, maar de wil van de Vader, Die Mij gezonden heeft." (5:30) en om deze innerlijke en onverbreekelijke samenhang van de wil van de Vader en het handelen van de Zoon gaat het nu juist. "Want Ik ben niet alleen." Jezus, die getuigenis afgelegd van Zichzelf, spreekt niet uit zichzelf en oordeelt niet over zichzelf buiten God om. Hij is niet alleen, "maar (degene die hier voor u staat en getuigenis aflegt ben) Ik en de Vader, Die Mij gezonden heeft." Hoewel het getuigenis van Jezus waarachtig is, een volkomen openbaring van God Zelf, is het ook nog eens waar op grond van het Bijbelse principe. Het is waar dat in "uw wet" een beginsel is opgenomen over het getuigenis van twee mensen. Dat is nodig voor de bevestiging van de waarheid omdat mensen liegen. Maar hier staat God de Zoon. Hij heeft die bevestiging vanuit een getuigenis van een ander helemaal niet nodig. Maar zo je wilt, is dat getuigenis er wel degelijk. Het getuigenis van Johannes de Doper zou hen niet overtuigd hebben – toch is dat een bevestigend getuigenis. En er zijn de getuigenissen van de discipelen, het getuigenis van de Schriften, het getuigenis van al diegenen die tot geloof zijn gekomen op grond van een wonderteken van Jezus. Maar op dat alles beroept Jezus zich niet. Vers 18: "Ik ben het Die van Mijzelf

getuig, en de Vader, Die Mij gezonden heeft, getuigt van Mij." Als je dan per se een bevestigend getuigenis wilt, dan is er het getuigenis van de Vader.

De reactie op deze woorden is vol spot. Ze zeggen tegen Hem "Waar is Uw Vader?" In hun oren was het ondenkbaar dat Jezus zich kon beroepen op een rechtstreeks getuigenis van God zelf. Nu is er ook geen apart getuigenis van de Vader – behalve de stem uit de hemel die gehoord werd door Johannes de Doper en door de discipelen bij de verheerlijking op de berg. Het getuigenis van de Vader is onmiddellijk aanwezig in het optreden van Jezus Zelf. "Ik en de Vader zijn één." Jezus zeg dus, dat in en door Zijn woorden en optreden God de Vader Zichzelf openbaart. Het ondersteunende getuigenis van God is aanwezig in het getuigenis van de Zoon over Zichzelf! Vandaar de spot. Waar is dan dit zelfstandige, aparte getuigenis van God over Jezus? "Waar is Uw Vader dan?" Zoals Jezus later tot Zijn discipelen zou zeggen, "als u Mij gekend had, zou u ook Mijn vader gekend hebben." (14:7) "Wie Mij gezien heeft, heeft de Vader gezien." (14:9) En al eerder had Hij gezegd: "Wie de Zoon niet eert, eert de Vader niet, Die Hem gezonden heeft." (5:23)

De Farizeeën meenden dat zij de Vader kenden. Zij zochten het eeuwige leven in de Schriften, en in de vervulling van de wet. Maar als dan de Zoon komt, die "sprekend Zijn Vader is", dan herkennen zij Hem niet. En Jezus velt dan ook een oordeel: "U kent Mij niet en evenmin Mijn Vader; als u Mij kende, zou u ook Mijn Vader kennen." Wie Jezus niet kent, kent God niet. Dat is ook een belangrijk beginsel in onze tijd. Nu er zo velen in onze kerk zijn die wel durven te bevestigen dat God bestaat, dat er een zorgzame voorzienigheid in de wereld werkzaam is, dat zij "gedragen worden" door machten en krachten van deze God, maar tegelijkertijd Jezus hooguit zien als een van de profeten. Als een persoon die ons iets over God heeft geleerd. Maar wie Jezus niet kent – Hem niet aanvaarden kan als de Zoon van God, als de Gelijke van God, als het Lam van God, als het Leven en het Licht van de wereld, kortom als Heere – kent precies om die reden ook God niet. Alles wat mensen zeggen over God en alle dienstbetoon aan een God die men pretendeert te kennen buiten Jezus om, is afgoderij. "Niemand heeft ooit God gezien", zegt Johannes in de proloog, "de eniggeboren Zoon, Die in de

schoot van de Vader is, Die heeft Hem ons verklaard." (1:18) Niemand kan God kennen buiten Jezus op. Het is ook maar een mager en onvolgroeid geloof dat mensen hebben wanneer zij Jezus niet erkennen. God is het vage mysterie waar wel een bepaalde warmte van uitgaat maar geen licht. Van wie we wel denken dat Hij vol van genade is, maar van wie we de waarheid niet kennen. Het is een Godsbeeld van eigen makelij: God is mijn herder, die voor mij zorgt, soms, vaak of meestal al naargelang mijn omstandigheden, en tot wie ik kan bidden in nood. Maar Zijn Woord leren kennen en Zijn wil leren gehoorzamen, dat willen de meeste mensen niet. En toch is dat precies de reden dat Jezus in de wereld gekomen is.

42 – Sterven in je zonde

Joh. 8:21-30

Drie keer zegt Jezus tegen Zijn toehoorders in dit gedeelte, dat zij zullen sterven in hun zonde. Waarom zegt Hij dat? We moeten eerst naar de achtergrond kijken. De missie van Jezus is nu ongeveer tweeënhalf jaar onderweg. Bijna iedereen in Judea en Galilea heeft over Hem gehoord. Volgens het getuigenis van Johannes moeten er dagelijks wonderen zijn geweest, wonderbare genezingen. In het evangelie staat alleen maar een selectie van deze wonderen vanwege het doel van het evangelie. In hoofdstuk 20 vers 30 schrijft de evangelist dat Jezus "in aanwezigheid van Zijn discipelen nog wel veel andere tekenen gedaan" [heeft], "die niet beschreven zijn in dit boek." De inwoners van Jeruzalem, de mensen in de dorpen, soms alleen bezocht door de 70 discipelen die Hij had uitgezonden, of door de 12 apostelen, de familie van Jezus en al hun verwanten en alle leerlingen van Johannes de Doper – zij allen hebben de boodschap van Jezus gehoord. Niemand kon doen wat Hij deed. Niemand sprak zoals Hij sprak. Zijn onderwijs was zonder zijns gelijke in de wereld. En dat onderwijs was niet moeilijk te begrijpen. Jezus en de Vader zijn één, Hij is de Messias die sterven moest voor de zonden van de wereld. Het is een duidelijke, niet mis te verstane boodschap. Maar "de Zijnen hebben Hem niet aangenomen."

Wat moet je daar nu van denken? Jezus zelf heeft al uitgelegd waarom mensen niet in Hem geloofd hebben. In de eerste plaats is iedereen die niet gelooft al veroordeeld. Dat is de situatie van alle mensen nog voordat ze over Jezus horen. Zo hebben we dat gelezen in het derde hoofdstuk, in vers 18: "wie niet gelooft, is al veroordeeld." En in datzelfde hoofdstuk lezen we in de tweede plaats, waaróm mensen niet geloven: "want hun werken waren slecht." Men komt niet tot het licht, "opdat zijn werken niet ontmaskerd worden." (Vers 20.) En dan het derde, de onwil. In het vijfde hoofdstuk lezen we het zo: "En toch *wilt u niet* tot Mij komen opdat uw leven hebt." U wilt niet! Je kunt zelfs een of ander geloof hebben in Jezus, en toch niet werkelijk tot Hem willen komen. Je kunt Jezus zien, en dan zou je zeggen dat aan alle tegenspraak een einde

komt. Maar dan lezen we in het zesde hoofdstuk (vers 36) "Ik heb u gezegd dat u Mij wel gezien hebt, en toch gelooft u niet." Johannes zegt dus dat de "Zijnen" Jezus niet hebben aangenomen, omdat ze niet wilden, omdat ze niet ontmaskerd wilden worden, omdat diep in hun hart geen bereidheid was om God te kennen. Zij hebben de wil niet gehad om Gods wil te doen, en waren daarom niet in staat om het onderwijs van Jezus te aanvaarden als wat het werkelijk was, namelijk onderwijs van God zelf. (Vergelijk 7:17)

Veel mensen denken dat ze gewoon hun leven kunnen leiden zoals het hun goed dunkt. En uiteindelijk zal God al hun goede en slechte daden gaan wegen en als er dan meer goed is dan kwaad dan zal het oordeel gunstig uitvallen. Ze maken zich niet druk over een toekomstig oordeel. Maar het oordeel is niet in de toekomst. Je bent al geoordeeld. Je hebt geloof nodig om dit oordeel voor de toekomst te veranderen. Het is alsof het proces al heeft plaatsgevonden en het oordeel is geveld, en nu kun je nog een laatste beroep doen op de Rechter. Je kunt "in hoger beroep" gaan door te verwijzen naar Jezus' offer voor de zonden. En die Rechter heeft ook maar één enkele grond om je te begenadigen, en dat is dat je gelooft in Jezus Christus die het oordeel gedragen heeft. Het bijzondere is dat je dat alleen maar hoeft te willen. Dat hebben we op meerdere plaatsen al gezien. Je moet het willen.

Tegenover dit ongeloof zegt Jezus nu: "Ik ga heen en u zult Mij zoeken, en in uw zonden zult u sterven; waar Ik heen ga kunt u niet komen." Johannes zegt dat Jezus dit "opnieuw" tegen hen zei. We lezen inderdaad in het zevende hoofdstuk, in vers 34: "U zult Mij zoeken maar niet vinden, en waar Ik ben, kunt u niet komen." Misschien heeft Jezus dit inderdaad heel vaak tegen hen gezegd. Maar nu zegt Hij ook dit woord: "U zult sterven", dat wil zeggen u zult sterven zonder vergeving te hebben ontvangen, u zult sterven in uw zonden. Dat is de waarschuwing die van Zijn evangelie uitgaat. Als je sterft zonder in Christus te geloven, heb je de vergeving niet ontvangen, en dus blijf je in je zonden, die zonde blijft aan jou vastzitten, die schuld gaat niet meer weg. En met die zonde en schuld in je en om je heen kun je niet in Gods tegenwoordigheid komen. Waar Jezus hééngaat - dat is naar de tegenwoordigheid van